

کلید مجلس دوازدهم دست چه کسی است؟

۷ و ۲

سروِ پیر علیه اسرائیل

«کن لوچ» و «مایک لی» خواستار عدم برگزاری جشنواره صهیونیستی «Seret» در بریتانیا شدند

فرهیختگان
شماره مسلسل ۲۸۸۵
پخشیه ۶ خرداد ۱۴۰۳
۱۷ دی‌ماه ۱۳۴۵
۲۵ می ۲۰۲۲
شماره ۲۱۴۷

www.farhikhtegan.ir | Sun | 26 May 2024 | vol.16 | No. 4147 | 16 Pages

از دولت چهاردهم چه می‌خواهیم

۳۲ روز تا انتخابات مهم ریاست جمهوری و در شرایطی که ایران یک هفته سخت را پشت سر گذاشت، ۴ مساله اساسی پیش‌روی دولت آینده است

«فرهیختگان» در آستانه تشکیل مجلس جدید بررسی می‌کند
۲۰ طرح اقتصادی مجلس یازدهم در برزخ

۱۶

درباره وضعیت این روزهای گلشيفته، سینا ولی‌الله و دیگران

روزگار سخت اخراجی‌ها

۱۳، ۱۲

یک آمار هشداردهنده برای توسعه کشور

جمعیت دانشجویی فنی و مهندسی ۳۰ درصد آب‌رفت

۶

۳۲ روز تا انتخابات مهم ریاست جمهوری و در شرایطی که ایران یک هفته سخت را پشت سر گذاشت، ۴ مساله اساسی پیش‌روی دولت آینده است

از دولت چهاردهم چه می‌خواهیم

محمد زعيم‌زاده سردبیر

سرمقاله

در روزهایی قرار داریم که تاریخ‌روی دور تندش در حال ورق خوردن است. ترازوی ۳۰ اردیبهشت و پس‌لرزه‌هایش که می‌توانست یک کشور را دچار فروپاشی یا حداقل بحران کند، هرچند تلخ و گزنده اما با خلق فرصت‌هایی برای ملت ایران از سرگذرانده شد.

فرصت نخست عینی شدن ساخت‌های اجتماعی و نهادی ثبات‌آفرین و تعادل‌بخش برای مردم است. شروع رخ‌نمایی چنین روندی را باید از سخنرانی ۳۰ اردیبهشت در حسینیه امام خمینی نجست، اطمینان‌بخشی به ملت که از پس یک طوفان بزرگ هیچ‌گزندی کشور را تهدید نمی‌کند، غیر از ریشه‌های معنوی از منظر زلال پلیتیک فقط از یک سیاستمدار پخته‌پرومی آید، از کسی که هم ظرفیت‌های اجتماعی و هنجاری جامعه ایرانی را برساند هم ظرفیت‌های نهادی ساختار و رفتار حکومت را و این باعث شد از عصر همان روز باور و قدرتمندی که صورت گرفت تنها خلافتی رخ ندهد بلکه حتی یک خلاص‌محدود برپور آتیک هم اتفاق نیفتاد. نشانه چنین وضعی ثبات‌بخشی، صف‌کشیدن نمایندگان کشورهای مختلف - حتی آنهایی که مدت‌ها رابطه دیپلماتیک با ایران را قطع کرده بودند - برای ادای احترام به دولتمردان ایرانی بود. این فرایند تولید قدرت دو ضلع مهم دارد: نخست ساخت اجتماعی که با جمع‌های انبوه میلیونی در تهران و قم و تبریز و مشهد و... بازتولید شد و دوم ساخت سیاسی که با برچانه داشتن اسکلت دولت ولو به شکل موقت اتفاق افتاد. فرصت بزرگ دوم در پس‌اثر ۳۰ اردیبهشت امکان بازآرایی این ساخت قدرت از مسیر یک انتخابات جدید است. در ورق خوردن تاریخ‌روی دور تند، گروه‌های سیاسی و اجتماعی و جریان‌های مرجع فکری و فرهنگی کاری که باید در یک سال یا حتی ۵ سال آینده انجام می‌دادند را حالا مجبورند در یک ماه یا کمتر از آن انجام دهند و برای یک انتخابات زود هنگام آماده شوند. فرایند انتخابات در ایران تقریباً همیشه از ته شروع می‌شود. به جای بحث نظری بر سر ایده‌های پخته‌ناظر به مسائل اصلی کشور و بعد بررسی نسبت آنها با دیدگاه‌های احزاب و جریان‌ها و سرآز رفتن سراغ اسم‌ها و رسم‌ها، با فال‌بازای بازی اسم و فامیل در هر انتخاباتی شروع می‌کنیم.

این روزها هم وضع از این قاعده مستثنی نیست، فشرده‌گی زمان وضعیت را حادث هم کرده است. شعبده‌فشی مجازی و مایملک جناب زاکریرگ و ماسک و نسخه‌های ایرانی‌اش در قم و تهران هم به نمک‌کار افزوده است و هر از چندگاهی به اسامی پامزه‌ای می‌رسیم که شاید شناس‌رای آوری و ایضا برنامه به درد بخوری برای اداره انجمن اولیا و مربیان دبستان فرزندان شان زمان ندارند اما متوسط گدها و گروه‌ها به عنوان کاندیدای انتخاباتی طرح می‌شوند. این چند خط جای نقد این نوع سیاست‌ورزی نیست اما می‌تواند یک دعوت‌نامه برای یک گفت‌وگوی مبنایی تر ناظر به اقتضات فعلی باشد. اینکه دولت چطور و یا چه جهت‌گیری‌هایی باید اداره شود، نمی‌تواند مستقل از دو مساله باشد: اول نیازهای سیاسی و اجتماعی فعلی کشور که پس از وقایع اعتراضی ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۱ وجود داشته و قابل کتمان نیست و دوم اقتضات حکمرانی که از دل تحولات بعد از ۳۰ اردیبهشت مترتب می‌شود و قدرت اجتماعی که از بطن این رویداد تولید شده است. ناظر به این دو مؤلفه دقت در چند موضوع غیرقابل اجتناب است که در ادامه می‌آید و اینها البته همه مسائل نیستند، بلکه فقط نمونه‌هایی هستند که می‌شود درباره‌شان فکر کرد:

۱. خوانش غیرکاریکاریت‌آوری از امنیت و ثبات

وضعیت سیاسی و امنیتی منطقه و تحولات سیاسی احتمالی در پاییز ۱۴۰۳ در ایالات متحده موجب می‌شود همچنان مقوله امنیت سرتیتر برنامه حکمرانی در ایران باشد. دولتی که نخواهد یا نتواند فهم به روز شده‌ای از امنیت داشته باشد و دو مقوله تقویت سرمایه اجتماعی در داخل و تولید بازآرندگی در خارج را همسو و متوازن نداند، صاحب یک دیدگاه ارتجاعی در موضوع امنیت است. نافیهمی از پیچیدگی‌های امنیت در شرایط فعلی معمولاً دو نوع بروز و ظهور دارد. یک نگاه «بن‌گروپر» که در داخل که قاتل به تولید سرمایه داخلی نیست و امنیت مردم پایه و فرهنگ‌گرا را در نظر و عمل هتک می‌کند. جریانی که فهمی از بالا به پایین نسبت به مناسبات

اجتماعی دارد، قاتل به قبض دسترسی‌های ارتباطی است و معتقد است کارش با شبکه‌های قدرت اقلیت داخلی راه می‌افتد و... و جریان دوم نگاه خوش‌خیالانه به سیاست خارجی و ساخت قدرت دارد. این جریان که در سنوات قبل هم قدرت را در دست داشته، در مدت ۸ سال آنچنان افق دید ملت را کوتاه کرده که به راحتی قابل بازگشت به شرایط آرمانی نیست. در چنین نگاهی هر فهم بومی از پیشرفت قابل ملامت است. در چنین دیدگاهی هیچ‌گاه چیزی مثل عملیات «وعده صادق» امکان تحقق ندارد و... و این دو جریان دقیقاً به مثابه دو لبه یک قیچی عمل می‌کنند و دائماً در حال بازتولید یکدیگرند.

۲. عزم و اراده ترمیم شکاف‌های اجتماعی

اگر بخش اعتراضی و نه‌لایه شورشی وقایع ۱۴۰۱ را به عنوان مهم‌ترین رخداد اعتراضی چند سال اخیر بدانیم، در تحلیل آن به دو بخش اعتراض فردوستان و اعتراض طبقه متوسط می‌رسیم. دولت آینده هر فهمی از توسعه داشته باشد نمی‌تواند و نباید فراموش کند که باید در مسیر ترمیم این دو سطح شکاف حرکت کند. دولت سیزدهم علی‌رغم همه محدودیت‌های اقتصادی ناشی از تحریم، زمینه خوبی برای ترمیم بخش اول این شکاف داشت. شخص رئیس دولت هم به لحاظ شخصیت اجتماعی می‌توانست زمینه ساز فیصله دادن به این سطح از تعارض باشد؛ پی گرفتن کاراکتر سید محرومان در نظر و عمل در این ماجرا کاربرد جدی داشت. تاملان دیدن پروژه کاهش هر دو این شکاف‌ها از اولویت‌های کشور است.

۳. بازسازی اخلاقی فضای سیاسی کشور

بی‌تردید بخشی از استقبال پرشور از پیکر آیت‌الله رئیسی به کاراکتر اخلاقی ایشان بازمی‌گشت. مردی که برخلاف ساکن اسبقی باستور که شعار عدالت را گروگان گرفته بود، شخصیتی تنش‌زدا و فیصله‌بخش و البته اخلاقی داشت. شخصیتی که هیچ‌ربطی به نزاع‌های چندماه‌خیز سیاسی کشور نداشت. تبدیل میدان ایجابی رقابت‌های سیاسی به جدال افشاگران پروژه‌ای، از غیراخلاقی‌ترین اتفاقات سیاسی سال‌های اخیر کشور بود. تهی شدن رقابت سیاسی از معنای واقعی و ایجاد رقابت بر سر اینکه «چه کسی کمتر دزدیده؟» مصداق بار سرشاخ نشستن و بین بردن بود. انتقام‌گیری‌های امنیتی - سیاسی در این سال‌ها بزرگ‌ترین ضربه‌ها را هم به سیاست زده است هم به عدالت و هم به اخلاق. بخشی از صندوق‌گریزی مردم و خیابانی شدن سیاست حتماً به این ماجرا ربط دارد. البته اشتباه برداشت نشود. اخلاق اینجا به معنای اختگی سیاست نیست. افشاگری، عدالت‌خواهی و... اگر در یک بستر سالم و دسترسی مساوی همه به اطلاعات ممکن باشد، خود امری اخلاقی است.

۴. عبور از دوقطبی‌های وا‌هی و حرکت کشور به سمت توسعه

انتخابات مجلس دوازدهم بر سر چه بود؟ این خود می‌تواند تیتیریک مقاله دیگر باشد. لطفاً اگر کسی به جز دعای «چه کسی کمتر دزد است» به نتیجه دیگری رسید به بقیه هم اطلاع بدهد. رقابت مثلاً بین دو گروه نئولیبرال که یکی جوان‌تر است و یکی سابقه‌دارتر در شان جمهوری اسلامی است؟ آیا توفیق یک گروه که نئولیبرال است و ایده‌اش برای اقتصاد و سیاست و فرهنگ و مدرسه شبیه همان گروه دوم است اما فقط دسترسی‌هایش به اسناد و مدارک فراهم‌تر است، می‌تواند پاسخی معتبر به مسائل ایران ۱۴۰۳ بدهد؟ جدال بین دو گروه با ایده‌ها نامشخص در سیاست و اقتصاد یا بعضاً حضور افراد با دیدگاه‌های متناقض اسمش هرچه باشد، حرکت در مسیر توسعه کشور نیست. چطور می‌شود به ابتدای از جنس رقابت مجلس دوازدهم دچار نشد؟ عمق رقابت‌های ما چقدر است؟ اساساً چقدر می‌توانیم به این مساله فکر کنیم؟ ساختن دوقطبی‌های لحظه‌ای و کم عمق، خواست و پروژه گروه‌ها و جریان‌های بحران‌زی است. جریان‌هایی که حیات‌شان در ساخت دوقطبی‌های بی‌محتوات که اگر از آنها سوال شود تفاوت شماهایی از پیچیدگی‌های امنیت در شرایط فعلی معمولاً دو نوع بروز و ظهور دارد. اگر تبدیل به زدن زیر میز این دوقطبی‌های مبتذل و کم عمق و حرکت به سمت یک رقابت محتوایی نشود عملاً پاسخ روشن و در دسترسی به سوالات بخش مهمی از جامعه ندارد. این.

منتشر شد

روایتی از اجرا شدن ایده کاربردی سازی پایان‌نامه‌ها در دانشگاه آزاد اسلامی

پایان پژوهش برای پژوهش

اگر علاقه‌مند به تهیه و ویژه‌نامه‌های روزنامه فرهیختگان هستید به شماره زیر پیامک بزنید

@FarhikhteganOnline
www.farhikhtegandaily.com

۹۱۰۸۱۰۶۵۳۳